

Ulusal Turist Rehberliği Kongrelerinin Bibliyometrik Analizi (2018-2022) (Bibliometric Analysis of National Tour Guiding Conferences (2018-2022))

Semra AYCI ^a , * Duygu YETGİN AKGÜN ^b

^a Anadolu University Institute of Social Sciences, Department of Tourism Guidance, Eskişehir/Turkey

^b Anadolu University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Guidance, Eskişehir/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi: 26.10.2022

Kabul Tarihi: 22.12.2022

Anahtar Kelimeler

Ulusal Turist rehberliği kongresi
Bibliyometrik analiz
Turist rehberliği
Türkiye

Öz

Ulusal Turist Rehberliği Kongresi'nin amacı turist rehberliği alanındaki gelişmeleri takip etmenin yanı sıra alanında uzmanlaşmış akademisyenler, sektör temsilcileri ve turist rehberlerini bir araya getirerek turist rehberliği mesleği ile ilgili sorunları tartışıp çözüm önerileri üretmektir. Bu çalışmanın amacı 2018-2022 yılları arasında gerçekleşen Ulusal Turist Rehberliği Kongrelerinde sunulan bildirilerin bibliyometrik profilini ortaya koymaktır. Bu kapsamda kongrelerde sunulan 218 bildiri, yıllara göre bildiri sayısı, çok yazarlılık durumu, unvan dağılımı, kurumlar arasındaki iş birliği, araştırma konusu, araştırmanın veri kaynağı, araştırma yöntemi ve veri toplama tekniği gibi bibliyometrik parametreler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışmanın bulguları doğrultusunda kongrelerin gerçekleştiği yıllar içerisinde en fazla bildirinin 2018 yılında yayınlandığı tespit edilmiştir. İki yazarlı bildirilerin en yüksek orana sahip olduğu ve yazar unvanları dikkate alındığında en fazla doktor öğretim üyelerinin olduğu görülmüştür. Ayrıca kongrelere en fazla katkı sağlayan ve en fazla diğer kurumlarla iş birliği yapan üniversitenin Balıkesir Üniversitesi olduğu, kongrelerde en çok çalışılan konuların özel ilgi turizmiyle ilgili olduğu, çalışmaların en fazla nitel yöntemle tasarlandığı, en fazla başvuru kaynağının dokümanlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ulusal Turist Rehberliği Kongrelerine ilişkin henüz bir bibliyometri çalışması gerçekleştirilmediği görülmektedir. Bu noktadan hareketle bu çalışma alanyazındaki boşluğu doldurarak turist rehberliği alanyazına katkı sağlaması bakımından önemlidir.

Keywords

The national tour guiding conference
Bibliometric analysis
Tour guiding
Türkiye

Abstract

Along with aiming to follow the latest developments in the field of tour guiding, the National Tour Guiding Conference also aims to discuss and bring solutions to the current issues regarding the tour guiding profession together with academic members specialized in this field, sectoral representatives, and tour guides. This study aims to present the bibliometric profile of the papers presented in the National Tour Guiding Conferences held between 2018 and 2022. 218 papers presented in these conferences were analysed based on bibliometric parameters, such as the number of papers by years, multiple authorship, academic title distribution, collaborations among institutions, research subject, data sources of the research, research method, data collection methods, and data sources. It was found that the greatest number of papers were published in 2018, the papers with two co-authored papers had the highest rate among others, and the greatest number of papers were written by assistant professors. It was also found that Balıkesir University made the greatest contribution to these conferences and collaborated with other institutions; special interest tourism was the most discussed subject in these conferences; the most frequently used method was the qualitative method, and the researchers mostly referred to documents as data sources. It was found that there were not any bibliometric research studies in the literature regarding the National Tour Guiding Conferences. At this point, this research becomes significant in terms of filling a gap and contribute to the literature.

Makalenin Türü

Derleme Makale

* Sorumlu Yazar

E-posta: dyetgin@anadolu.edu.tr (D. Yetkin Akgün)

DOI: 10.21325/jotags.2022.1147

GİRİŞ

Ulusal Turist Rehberliği Kongresi ilk kez 2018 yılında Turizm Rehberliği Kongresi adı altında Balıkesir Üniversitesi, Turizm Fakültesi bünyesinde gerçekleştirilmiştir. Bu kongrenin amacı turist rehberliği alanındaki gelişmeleri takip etmenin yanı sıra alanında uzmanlaşmış akademisyenler, sektör temsilcileri ve turist rehberlerini bir araya getirerek turist rehberliği mesleği ile ilgili sorunları tartışıp çözüm önerileri üretmektir. Böylece turist rehberliği bölümlerinin etkinliğini ve kalitesini arttırmak aynı zamanda söz konusu bölümler arasında iş birliğini geliştirerek bilimsel araştırmaları çoğaltmak hedeflenmiştir. Kongrenin ikincisi 2019 yılında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi bünyesinde Kuşadası'nda düzenlenmiştir. Üçüncü kongre (2020) bütün dünyayı sarsan COVID-19 pandemisi nedeniyle çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Türkiye Turist Rehberleri Birliği'nin (TUREB) ev sahipliği ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi'nin akademik desteği ile gerçekleşen kongrenin adı Ulusal Turist Rehberliği Kongresi olarak değiştirilmiştir. Üçüncü kongrede ilk kez tema belirlenmiş ve kongrenin teması "Multidisipliner Bir Meslek: Turist Rehberliği" olarak ilan edilmiştir. Daha önceki kongrelerin temalarına ilişkin bir bilgiye erişilememiştir. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi'nin dördüncüsü 2021 yılında Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi ev sahipliğinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Turist rehberliği mesleğinin farklı yönlerini araştıran bildirimlerin sunulduğu kongrenin teması "Yeni Nesil Turist Rehberliği" olarak belirlenmiştir. Son olarak V. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi 2022 yılında Pamukkale Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü tarafından yüz yüze gerçekleştirilmiştir. İlk düzenlendiğinden bu yana yapılan isim değişikliklerine rağmen bu çalışmada incelenen kongreler Ulusal Turist Rehberliği Kongresi olarak anılacaktır.

Ulusal Turist Rehberliği Kongresi'nin uluslararası arenada alana ilişkin oldukça büyük ve yetkin bir karşılığı olarak International Research Forum on Guided Tours -Uluslararası Rehberli Turlar Araştırma Forumu (IRFGT) karşımıza çıkmaktadır. İlk olarak 2009 yılında İsveç'te, Halmstad Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilen IRFGT, iki yılda bir düzenlenmektedir. Bu kongrenin sonuncusu 2021 yılında Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi ev sahipliğinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Rehberli turların turizm alanında son derece önemli, sürekli değişen ve çok yönlü bir fenomen olduğu fikrinden yola çıkılarak bu alanda araştırma yapmak üzere kurulmuş bir platform olan IRFGT, en başından beri akademisyenleri ve sektör temsilcilerini bir araya getirmeyi amaçlamaktadır. Kongre, turist rehberliği alanyazınının gelişmesine önemli katkılar sunmaktadır. Black, Weiler ve Chen (2019), 2012 yılından bu yana turist rehberliği alanında yazılan makale sayısındaki artışın sebeplerinden biri olarak IRFGT'nin sağladığı katkıları göstermektedir. Bu çalışmada da benzer şekilde Ulusal Turist Rehberliği Kongrelerinin ulusal alanyazına sağladığı katkıları tespit edebilmek amacıyla bibliyometrik bir yöntemle incelenmesi amaçlanmıştır.

Bibliyometrik analiz yöntemi bilimsel çalışmaların değerlendirilmesinde önemli bir araç olarak görülmektedir (Üzümçü, 2019). Bibliyometrik analizler aracılığıyla çalışılan alanın ayrıntılı bir incelemesini yapmak mümkündür. Böylece söz konusu alanın profili ortaya çıkarılabilmekte ve gelişimine katkı sağlanabilmektedir (Yersüren & Özel, 2020). Alanyazında belirli bir alanda ya da belirli bir konudaki çalışmaların bibliyometrik değerlendirmesinin yapılması, akademisyenlerin ve/veya yöneticilerin ilgili konularda atması gereken adımların formüle edilmesini sağlar. Aynı zamanda söz konusu yöntem bu konularla ilgili genel bir bakış açısı kazandırmakta ve yazarların konuya ilişkin güncel eğilimlerinin ne olduğu hakkında sınıflandırılmış bilgilere ulaşılması bakımından önem arz etmektedir. Bu noktadan hareketle alanyazında çeşitli konularda ve farklı parametrelerin temel alınmasıyla gerçekleştirilen bibliyometrik çalışmalara son yıllarda sık sık yer verilmektedir (Toker, 2021). Bibliyometri, turizm çalışmaları

alanında giderek daha fazla tercih edilen bir yöntem haline gelmiştir. Bunda turizmin büyüyen bir akademik alan olması ve dolayısıyla bu konuda yayın yapan akademisyen sayısının artması, bilim adamlarının ve yayın kuruluşlarının turizm alanyazımına sağladıkları katkıların incelenmesine duyulan merak, kişiler veya kuruluşların araştırma performansının değerlendirilmesi gibi çeşitli ihtiyaçlar etkili olmuştur (Hall, 2021; Yolal, 2016; Özel & Kozak, 2012; Hall, 2011).

Ulusal alanyazında turizm alanında gerçekleşen kongrelere ilişkin bibliyometrik çalışmalar incelendiğinde yıllara göre öncelik sırasıyla Çakıcı, Yıldırım ve Karacaoğlu'nun (2013), Şahin ve Acun'un (2015), Yılmaz'ın (2017), Baytok, Boyraz, Çetin, Mutlu ve Katırcıoğlu'nun (2019), Gümüş ve Yeksan'ın (2019) çalışmalarının bulunduğu belirlenmiştir. Ancak Ulusal Turist Rehberliği Kongrelerine ilişkin henüz bir bibliyometri çalışması gerçekleştirilmediği görülmektedir. Bu çalışmanın amacı 2018-2022 yılları arasında gerçekleşen Ulusal Turist Rehberliği Kongrelerinde sunulan bildirilerin bibliyometrik profilini ortaya koymaktır. Bu kapsamda kongrelerde sunulan 218 bildiri, yıllara göre bildiri sayısı, çok yazarlılık durumu, unvan dağılımı, kurumlar arasındaki iş birliği, araştırma konusu, araştırmanın veri kaynağı, araştırma yöntemi, veri toplama tekniği ve veri kaynağı gibi bibliyometrik parametreler çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu çalışma turist rehberliği alanyazımına katkı sağlaması bakımından önemlidir.

Alanyazın

Geçmişten günümüze gelişimi ve geline nokta mevcut durumunu çizmesi bakımından araştırmacılara yol gösteren bibliyometrik analizler; akademik yayımları yazarlar, konular, yıllar, sayfa sayıları, atıflar gibi parametreler üzerinden nicel analizler ve istatistikler aracılığıyla incelemeye tabi tutmaktadır. Osareh (1996) çalışmasında, bibliyometrinin tarihsel gelişiminden bahsederken yöntemin Batı kökenli olduğunu ve bibliyografyaların istatistiksel çalışmalarından ortaya çıktığını belirtmektedir. Terimi ilk kez kullanan yazarlardan Pritchard'ın tanımına (1969, s. 349) göre bibliyometri, kitapların ve bilimsel iletişim araçlarının daha çok matematiksel ve istatistiksel yöntemler uygulanarak incelenmesini içermektedir ve amacı yazılı iletişimin çeşitli yönlerini sayma ve analiz etme yoluyla bir disiplinin doğası ile gelişimine ışık tutmaktır.

Bibliyometrik analizler bir çalışmanın kendisinden sonraki çalışmaları nasıl etkilediğini ortaya koyarak değerlendirici nitelikte olabilmektedir (McBurney & Novak, 2002). Bibliyometrik analizler genellikle tezleri, belirli bir dergide yayımlanan makaleleri, belirli araştırma alanları ya da belirli araştırma alanlarında düzenlenen kongre/sempozyum bildirilerini incelemektedir.

Turizme ilişkin bibliyometri çalışmaları incelendiğinde ulusal ve uluslararası alanda gerçekleştirilmiş pek çok çalışma bulunduğu görülmektedir. Bunların arasında Hall'un (1991) çalışması uluslararası alanyazında lisansüstü tezleri ele almaktadır. Palmer, Sese ve Montano (2005) turizm alanında yayınlanan makalelerde istatistiki yöntemlerin kullanımına dair bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Weiler, Black ve Torland (2014) turist rehberliği alanında İngilizce yayınlanmış 280 akademik çalışmayı (makale, kitap, kitap bölümleri, konferans bildirileri, doktora tezleri ve araştırma raporları) bibliyometrik bir yöntemle analiz etmişlerdir. Chen, Weiler ve Black (2018) turist rehberliği alanında 1980 ile 2016 yılları arasında yayınlanmış 140 ampirik temelli makaleyi incelemişlerdir. Black, Weiler ve Chen (2019) turizm ve turist rehberliği alanındaki görgül araştırmalarda teorinin kullanımını belirlemek amacıyla bibliyometrik çalışma gerçekleştirmişlerdir. Gali ve Camprubi (2020) Web of Science'da taranan dergilerde turist rehberliği alanında 2000 ile 2017 yılları arasında yayınlanmış makalelerin bibliyometrik analizini yapmışlardır.

Ulusal alanyazında turizm alanında bibliyometrik çalışmaların ilki Kozak (1994) tarafından gerçekleştirilmiştir. Kozak (1994) söz konusu çalışmasında 1990-1994 arası dört yıllık periyotta *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*'nde yayımlanan 249 makalenin bibliyometrik analizini yapmıştır. Bu yöntemin son yıllarda turist rehberliği literatüründe de artan bir hızla yaygınlaştığı gözlemlenebilmektedir. Yetgin ve Yılmaz (2019) ulusal ve uluslararası turist rehberliği alanyazını karşılaştırdıkları çalışmalarını Malta'da 2109 yılında gerçekleştirilen IRFGT'de sunmuşlardır. Yazarlar turist/turizm rehberliği konulu ulusal lisansüstü tezlerin (Alımanoğlu & Çolakoğlu, 2021; Örnek & Karamustafa, 2020; Arıkan Saltık, 2020), turist rehberliği alanında yapılan akademik çalışmaların (Çamlıbel, 2022; Zengin & Atasoy, 2021; Çokişler, 2021; Gökdemir & Göz, 2021; Kaygalak Çelebi & Kırlar Can, 2019; Çapar, Toksöz & Dönmez, 2018; Karagöz & Gürge, 2021) bibliyometrik profilini ortaya çıkardıkları çalışmalarda turist rehberliği alanyazınına önemli katkılarda bulunmuşlardır.

Ulusal alanyazın tarandığında turizm alanında gerçekleştirilen kongrelerde sunulan bildirileri bibliyometrik yöntemle inceleyen sınırlı sayıda yazar olduğu görülmektedir. Bunlardan Çakıcı vd., (2013) Ulusal Turizm Kongreleri bildirilerini (2009-2012 arası) yazar, konu, özet, yöntem, istatistik, atıf yapılan kaynaklar gibi iç yapı özellikleri çerçevesinde incelemişler ve böylece kongrelerde sunulan bildirilerin gelişimini ve turizm alanındaki güncel konuları tespit etmeye çalışmışlardır. Bulgularda bildirilerin büyük bir çoğunluğunun alan araştırması olduğu, özet kısımlarında yüzde 90'a yakınında araştırma modelinden bahsedilmediği gibi hususlar dikkat çekmektedir. Ulusal Turizm Kongreleri bildirileri kapsamında turist rehberliği alanının bibliyometrik profilini çizen Şahin ve Acun (2015), bildirileri sayfa sayısı, atıfların yerli/yabancı olma oranları, yazar sayısı, yazarların unvanları, bildiri konuları, katkı sağlayan kurumlar, anahtar kelimeler, araştırma yöntemi vb. parametreler çerçevesinde incelemişler; en fazla çalışılan konunun eğitim olduğu, bildirilerin genelde keşifsel ve tanımlayıcı olduğu, anket tekniğinin yoğun kullanıldığı, genellikle örnekleme yönteminin belirtilmediği gibi sonuçlar elde etmişlerdir. Yılmaz (2017) ise Ulusal Turizm Kongrelerinde sunulan bildirileri gastronomi ve mutfak sanatları alanı çerçevesinde bibliyometrik yöntemle incelemiş ve söz konusu alanda 2009-2015 yılları arasında kongrelerde yayımlanan bildirilerin toplam bildiri sayısının %9,9'unu oluşturduğunu ve bu bildirilerin büyük bir çoğunluğunun görgül yaklaşım ile ele alındığını tespit etmiştir.

Baytok vd., (2019) Ulusal Turizm Kongrelerinde etik ve sosyal sorumluluk konuları ile ilgili bildirileri bibliyometrik analize tabi tutmuşlar ve "etik" ve "sosyal sorumluluk" konulu bildirilerin ele alınan dokuz yıllık dönemdeki bütün bildirilerin %1,8'lik bir kısmını oluşturarak çok düşük bir temsil düzeyine sahip olduğunu ortaya koymuşlardır. Çalışmada ayrıca yayımlanan bildirilerde araştırmacılar arasında düşük düzeyde de olsa iş birliği olduğu; ancak alanı yöneten önde gelen yazar ve üniversite bulunmadığı ve bu durumun araştırmaların sayısı ve kalitesini arttırmak bakımından önemli bir engel olabileceği görüşü belirtilmiştir. Son olarak Gümüş ve Yeksan (2019), ulusal turizm kongrelerinde örgütsel davranış alanındaki bildirileri bibliyometrik bir analizle incelemişlerdir. Ulusal turizm kongrelerinde 2010-2018 arasında yayımlanan bildirilerin 113'ünün (%12,95) örgütsel davranış alanıyla ilgili olduğunu ve konu bazında en çok iş tatmini konusunun ele alındığını belirlemişlerdir. Bunun yanı sıra yazarların en çok otel işletmeleri, konaklama işletmeleri ve turizm işletmelerini araştırma örnekleme dahil ettikleri, bildirilerin neredeyse tamamına yakınında nicel- anket yöntemi tercih edildiğini ortaya koymuşlardır.

Yöntem

Sürelî yayınların değerlendirilmesinde sıkça başvurulan bir yöntem olan bibliyometri, incelenen alandaki alanyazının gelişim sürecini ortaya koyabilmek ve yazarlara yol gösterebilmek bakımından önem taşımaktadır. Bu bağlamda kongreler de düzenli bir şekilde gerçekleştirildiğinden, kongrede basılan kitap/kitapçıklar da bir süreli yayın olarak değerlendirilmektedir (Çakıcı vd., 2013). Bu noktadan hareketle bu çalışmada turist rehberliği alanında Türkiye’de gerçekleştirilen Ulusal Turist Rehberliği Kongrelerinde sunulan bildiriler bibliyometrik bir yöntemle incelenmektedir. Böylece elde edilen bulgularla araştırmacılara turist rehberliği alanyazınının genel bir görüntüsünün sunulması ve gelecek çalışmalar için bir kaynak oluşturması beklenmektedir. Araştırmanın kapsamını 2018-2022 yılları arasındaki beş kongrede sunulan 218 bildiri oluşturmaktadır. İlk kongrede (2018) sunulan bildirilerin e-kitap halinde özet kitapçığı bulunmakla birlikte bildiriler Turist Rehberliği Üzerine Güncel Araştırmalar başlığıyla da kitap olarak yayımlanmıştır. Yayımlanan bu kitapta özet kitapçığında yer alan bazı bildirilere yer verilmediği görülmüştür. Diğer dört kongrenin bildirilerine e-kitap formatında erişilmiştir. Yazarların unvan ve kurumlarının belirtilmediği II. Kongre’nin bildiriler e-kitabında yalnızca özetlere yer verilmiştir. Bu durum çalışmanın ilerleyen bölümlerinde değerlendirilen kimi parametreleri belirlemede zorluk yaşanmasına neden olmuştur. Üçüncü Kongre’nin bildiriler e- kitabında bazı bildirilerin yalnızca özetine yer verilirken bazılarının tam metnine, IV. Kongrenin e- kitabında bazı bildirilerin genişletilmiş özetine, bazı bildirilerin tam metnine yer verilmiştir. Son olarak V. Kongrenin e-kitabında ise tüm bildirilerin özet metinleri bulunmaktadır. Bu bilgiler ışığında çalışmada esas olarak bildirilerin özetleri baz alınmakla birlikte, özetlerde bildirilmeyen ya da açık olmayan kimi parametreleri belirlerken ulaşılabilen bildirilerin tam metnine başvurulmuştur. Araştırmada veri toplama tekniği olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman- arşiv tarama, verilerin analiz edilmesi için ise betimsel analiz kullanılmıştır. Çalışma, bildiri sayısı, bildirilerin çok yazarlılık durumu, yazarların unvanlarına göre dağılımı, yazarların bağlı oldukları kurumlar, kurumlar arası çalışmalar, araştırma konuları, araştırma yöntemi, veri toplama teknikleri ve veri kaynağı gibi parametreler bakımından değerlendirilmiştir.

Araştırmada incelenen parametreler ışığında aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ulusal Turist Rehberliği Kongrelerinde sunulan bildiri sayısının yıllara göre dağılımı nedir?
2. Kongrelerde sunulan bildirilerin yazar sayılarına göre dağılımı nasıldır?
3. Bildirilerin yazarlarının unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
4. Bildiri sunan yazarların bağlı oldukları kurumlara göre dağılımları nasıldır?
5. Kurumlar arası çalışmalar var mıdır?
6. Bildirilerin konu seçimlerine göre dağılımı nasıldır?
7. Bildirilerde hangi tür yöntemler kullanılmıştır?
8. Bildirilerde kullanılan veri toplama teknikleri nelerdir ve dağılımı ne şekildedir?
9. Bildirilerin veri kaynaklarına göre dağılımı nasıldır?

Araştırma kapsamına alınan Uluslararası Turist Rehberliği Kongrelerinde yayımlanmış bildirilere ilişkin bilgiler 01.04.2022- 22.10.2022 tarihleri arasında elektronik ortam ve basılı halde bulunan kitaptan alınarak Excel

programına aktarılmış, tüm hesaplamalar ile tablolar da bu program üzerinden yapılmıştır. İncelenen parametrelere ilişkin elde edilen bulgulara takip eden bölümde yer verilmiştir.

Bulgular

Turist rehberliği alanyazınının bibliyometrik profilini ortaya koyabilmek amacıyla, 2018-2022 yılları arasında gerçekleşen Ulusal Turist Rehberliği Kongrelerinde sunulan toplam 218 bildiri belirlenen parametreler çerçevesinde taranmıştır. Bu tarama sonucunda elde edilen bulgulara bu başlık altında yer verilmiştir.

Kongrelerin düzenlenme yılları, düzenleyen kurum, düzenlenen yer ve sunulan bildiri sayıları Tablo 1’de yer almaktadır. 2018–2022 yılları arasında gerçekleştirilen beş kongrede toplam 218 bildiri sunulmuştur. Yıllara göre ele alındığında sunulan bildiri sayısı bakımından 2018 yılı 68 bildiri ile en fazla bildirinin sunulduğu yıldır. Onu takiben 60 bildiri ile 2019’da gerçekleşen kongre ikinci sırada yer almaktadır. Üçüncü sırada 36 bildiri ile IV. Kongre (2021); dördüncü sırada 33 bildiri ile III. Kongre (2020) ve son olarak Denizli’de düzenlenen V. Kongre (2022) 21 bildiri ile beşinci ve son sırada bulunmaktadır.

Tablo 1. Yıllara Göre Kongrelerde Sunulan Bildiri Sayısı

Kongreler	Yılı	Düzenleyen Kurum	Düzenlenen Yer	Bildiri Sayısı
I. Turizm Rehberliği Kongresi	2018	Balıkesir Üniversitesi Turizm Fakültesi	Balıkesir	68
II. Turizm Rehberliği Kongresi	2019	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Turizm Fakültesi	Kuşadası-Aydın	60
III. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi	2020	Türkiye Turist Rehberleri Birliği (TUREB) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Çevrimiçi	33
IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi	2021	Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi	Çevrimiçi	36
V. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi	2022	Pamukkale Üniversitesi Turizm Fakültesi	Denizli	21
Toplam:				218

Bildirilerin yazar sayılarına göre dağılımı Tablo 2’de yer almaktadır. Buna göre; toplamda 94 bildiri ile iki yazarlı bildiriler ilk sırada yer almaktadır. Onu takiben 62 bildiri ile üç yazarlılar ikinci sırada, 50 bildiri ile tek yazarlılar üçüncü sırada, 11 bildiri ile dört yazarlılar dördüncü sırada yer almaktadır. Beş yazarlı bildiri sayısı ise yalnızca birdir. Yıllara göre ayrı olarak ele alındığında iki ve üç yazarlı bildiriler çoğunluktadır.

Tablo 2. Bildirilerin Yazar Sayılarına Göre Dağılımı

Yazar Sayısı	2018	2019	2020	2021	2022	Toplam
1 yazarlı	10	15	13	9	3	50
2 yazarlı	27	22	13	21	11	94
3 yazarlı	21	22	7	5	7	62
4 yazarlı	9	1	-	1	-	11
5 yazarlı	1	-	-	-	-	1
Toplam	68	60	33	36	21	

Bildiri yazarlarının unvanlarına göre dağılımı Tablo 3’te bulunmaktadır. Kuşadası’nda 2019 yılında gerçekleştirilen II. Turizm Rehberliği Kongresi’nin bildiri özetleri kitabında unvanlar belirtilmediği için bu tabloya dahil edilememiştir. Buna göre; sundukları bildirilerle kongrelere en fazla katkı sağlayan yazarların sırasıyla doktor öğretim üyesi (74), araştırma görevlisi (63), doçent doktor (59) unvanına sahip olduğu görülmektedir. Bu sıralamayı öğretim görevlisi (23), profesör doktor (18), araştırma görevlisi doktor (10), sektör çalışanı (8), yüksek lisans/doktora

öğrencisi (8), öğretim görevlisi doktor (7), doktor (3) ve uzman (1) unvanları takip etmektedir. Ayrıca unvanı belirtilmeyen 60 yazar bildirilere katkı sunmuştur.

Tablo 3. Yazar Unvanlarının Yıllara Göre Dağılımı

	2018	2020	2021	2022	Toplam
Prof. Dr.	11	4	3	3	21
Doç. Dr.	30	9	14	6	59
Dr. Öğretim Üyesi	35	14	14	11	74
Arş. Gör.Dr.	3	2	-	5	10
Arş. Gör.	37	11	10	5	63
Öğr. Gör. Dr.	3	2	-	2	7
Öğr. Gör.	15	1	5	2	23
Dr.	2	1	-	-	3
Uzman	1	-	-	-	1
Sektör Çalışanı	4	4	-	-	8
Öğrenci				8	8
Belirtilmemiş	24	12	24	-	60

Yazarların çalıştıkları kurumlara göre dağılımı Tablo 4'te gösterilmektedir. Kuşadası'nda 2019 yılında gerçekleştirilen II. Ulusal Turizm Kongresi'nde yazarların çalıştıkları kurumlar belirtilmediği için bu tabloda kapsam dışı bırakılmıştır. Kapsam dahilindeki dört kongreye toplam 32 ayrı üniversiteden yazarın katkı sağladığı tespit edilmiştir. Bulgulara göre Balıkesir Üniversitesi 49 yazar ile kongrelerde en çok katkı sağlayan kurumdur. Onu 33 yazar sayısı ile ikinci sırada Pamukkale Üniversitesi ve 30 yazar sayısı ile Mersin Üniversitesi takip etmektedir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (16), Kastamonu Üniversitesi (15), Akdeniz Üniversitesi (14), Anadolu Üniversitesi, (11), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi dokuzar bildiri, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi sekizer bildiri; Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Sinop Üniversitesi, Ege Üniversitesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi yedişer bildiri; İstanbul Üniversitesi, Gümüşhane Üniversitesi altışar bildiri; Antalya Bilim Üniversitesi, Mardin Artuklu Üniversitesi (5), Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (4), İskenderun Teknik Üniversitesi Kapadokya Üniversitesi, Konya Selçuk Üniversitesi, Kırklareli Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, üçer bildiri ile kongrelere katkı sağlayan kurumlardır. Ayrıca tabloda yer verilmeyen, kongrelere bir veya iki bildiri ile katkı sunan 20 kurum bulunmaktadır.

Tablo 4. Yazarların Çalıştıkları Kurumlara Göre Dağılımı

Üniversiteler	2018	2020	2021	2022	Toplam
Balıkesir Üniversitesi	47	2	-	-	49
Pamukkale Üniversitesi	5	1	5	22	33
Mersin Üniversitesi	5	-	25	-	30
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	10	-	6	-	16
Kastamonu Üniversitesi	5	2	8	-	15
Akdeniz Üniversitesi	13	1	-	-	14
Anadolu Üniversitesi	6	-	-	5	11
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	7	-	2	-	9
İzmir Katip Çelebi Üniversitesi	6	1	2	-	9
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	-	7	-	2	9
Afyon Kocatepe Üniversitesi	5	3	-	-	8
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	4	2	2	-	8
Çankırı Karatekin Üniversitesi	-	7	-	-	7
Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi	4	3	-	-	7
Sinop Üniversitesi	4	3	-	-	7
Ege Üniversitesi	4	2	1	-	7

Tablo 4. Yazarların Çalıştıkları Kurumlara Göre Dağılımı (devamı)

İstanbul Gelişim Üniversitesi	3	2	2	-	7
Gümüşhane Üniversitesi	4	2	-	-	6
İstanbul Üniversitesi	4	1	1	-	6
Mardin Artuklu Üniversitesi	-	-	-	5	5
Adnan Menderes Üniversitesi	-	-	-	5	5
Antalya Bilim Üniversitesi	4	1	-	-	5
Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	-	-	4	-	4
İskenderun Teknik Üniversitesi	-	-	-	3	3
Kapadokya Üniversitesi	-	3	-	--	3
Konya Selçuk Üniversitesi	2	-	1	-	3
Kırklareli Üniversitesi	2	-	1	-	3
Harran Üniversitesi	-	1	2	-	3
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	3	-	-	-	3
Dokuz Eylül Üniversitesi	-	-	-	1	1
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	-	-	-	1	1
Bartın Üniversitesi	-	-	-	1	1
Toplam Üniversite Sayısı:	32				

Kurumlar arası ortak çalışmalara ilişkin veriler Tablo 5’te gösterilmiştir. Kuşadası’nda 2019 yılında gerçekleştirilen II. Ulusal Turizm Kongresi’nde yazarların çalıştıkları kurumlar belirtilmediği için bu tabloda kapsam dışı bırakılmıştır. Üniversiteler arası 22 ortak çalışma I. Turizm Rehberliği Kongresi’nde (2018) gerçekleştirilmiştir. TUREB’in ev sahipliğinde gerçekleşen III. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi’nde (2020) sunulan 33 bildirden dördü ortak çalışma olarak tespit edilmiştir. IV. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi’nde (2021) sunulan 36 bildirinin ise yedisi, V. Ulusal Turist Rehberliği Kongresi’nde (2022) sunulan 21 bildirinin üçü ortak üniversitelerarası çalışmadır. Bu sonuçlardan yola çıkarak en fazla ortak çalışmanın 2018 yılında gerçekleştirildiği görülmektedir. Kongrelerin bütününe bakıldığında, dört kongrede sunulan 158 bildirinin 36’sı ortak çalışmalıdır. En fazla ortak çalışma yapan üniversiteler sırasıyla Balıkesir Üniversitesi (7), Pamukkale Üniversitesi (7), Anadolu Üniversitesi (5), Akdeniz Üniversitesi (5), Antalya Bilim Üniversitesi (4), Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi (3) olarak tespit edilmiştir.

Tablo 5. Üniversiteler Arası Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı

	2018	2020	2021	2022
1	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi- Afyon Kocatepe Üniversitesi	Harran Üniversitesi- İstanbul Üniversitesi	İstanbul Gelişim Üniversitesi- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
2	Akdeniz Üniversitesi – Pamukkale Üniversitesi	Iğdır Üniversitesi- İstanbul Gelişim Üniversitesi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi- Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Anadolu Üniversitesi- Bartın Üniversitesi
3	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi -Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi	Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi- Antalya Bilim Üniversitesi	Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi- Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	Pamukkale Üniversitesi- Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
4	Selçuk Üniversitesi - Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	Pamukkale Üniversitesi- Atılım Üniversitesi	Aydın Adnan Menderes Üniversitesi- Konya Selçuk Üniversitesi	
5	Muğla Sıtkı Koçman- Akdeniz Üniversitesi		İstanbul Bilgi Üniversitesi – İstanbul Üniversitesi	
6	Kırklareli Üniversitesi – Balıkesir Üniversitesi		Pamukkale Üniversitesi, Denizli – Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	

Tablo 5. Üniversiteler Arası Çalışmaların Yıllara Göre Dağılımı (devamı)

7	Akdeniz Üniversitesi – Antalya Bilim Üniversitesi	Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi- Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
8	Akdeniz Üniversitesi- Antalya Bilim Üniversitesi	
19	Balıkesir Üniversitesi – Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	
10	Balıkesir Üniversitesi – Akdeniz Üniversitesi- Antalya Bilim Üniversitesi	
11	Anadolu Üniversitesi – Pamukkale Üniversitesi	
12	Sektör çalışanı – Afyon Kocatepe Üniversitesi	
13	Balıkesir Üniversitesi- Dumlupınar Üniversitesi	
14	Gazi Üniversitesi- Pamukkale Üniversitesi- Aydın Adnan Menderes Üniversitesi (3)	
15	Sektör çalışanı -Afyon Kocatepe Üniversitesi	
16	Pamukkale Üniversitesi- Anadolu Üniversitesi	
17	Balıkesir Üniversitesi – Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	
18	Anadolu Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Trakya Üniversitesi	
19	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi- Balıkesir Üniversitesi	
20	Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi- Gümüşhane Üniversitesi	
21	Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi- Turist rehberi	
22	Anadolu Üniversitesi- Balıkesir Üniversitesi	

Bildirilerin konularına göre dağılımı Tablo 6’da gösterilmektedir. Konuların dağılımı incelendiğinde en fazla çalışılan konuların özel ilgi turizmi (30), turist rehberliği eğitimi (26) ve turist rehberliği öğrencilerine ilişkin konular (26) olduğu görülmektedir. Turist rehberlerine ilişkin konular (15) yine en sık işlenen konular arasındadır. Turist rehberliği alanının bibliyometrik profili (13), turist rehberinin rolleri (12) ve turist rehberliğinde mesleki sorunlar (11), turist rehberlerinin anlatımları (9), turizm ve turist rehberliğinde dijitalleşme (7), turist rehberlerine yönelik sanal değerlendirmeler (7), turist rehberliği mesleğinde stres (5), mesleki etik (5), COVID-19 pandemisinin turizmdeki etkileri (4), alan kılavuzluğu (3), turist rehberliğinde sosyal medya kullanımı (3), destinasyon imajı/kişiliği (2) çalışılan diğer konular arasında yer almaktadır. Ayrıca bu konu başlıklarına dahil edilemeyen, yalnızca bir kez tekrar eden 41 farklı konu “diğer” başlığında değerlendirilmiştir.

Tablo 6. Bildirilerin Konularına Göre Dağılımı

Bildiri Konusu	Alt başlıklar	Sıklık
Özel ilgi turizmi	Kültür turizmi	30
	Engelsiz turizm/Erişilebilir turizm	
	Mağara turizmi	
	İnanç turizmi	
	Arkeo-turizm	
	Eko-turizm	
	Gastronomi	
	Hüzün turizmi	
	Bleisure	
	Helal turizm	
Turist Rehberliği Eğitimi	Bisiklet turizmi	26
	Özel ilgi turizmi kapsamında turistik ürün geliştirilmesi	
	Gastronomi	
	Uygulama gezileri	
	Uzmanlaşma	
	Staj	
	Müfredat	
Turist rehberliği öğrencileri	Yabancı dil	26
	Uzaktan eğitim	
	Mesleki tutum	
	Stres/ kaygı	
	Kişilik özellikleri	
	Profilleri	
	Akademik başarı ve örgütsel faktör ilişkisi	
	Turist rehberi kavramına ilişkin algıları	
	Yaşam boyu öğrenme eğilimleri	
	Mesleki çekimserlik/mesleki kaygı	
	Eğitim memnuniyeti	
	Ekolojik ayak izi farkındalıkları	
Turist rehberleri	Gösterişçi tüketim eğilimleri	15
	Türkiye imajı algıları	
	Öznel iyi oluş/mutluluk	
	İş doyumu	
	Performans	
	Tükenmişlik	
	Duygusal emek	
Turist rehberliği alanının bibliyometrik profili	Yetkinlik ve yeterlilik	13
	Mesleki Profesyonellik	
	Psikolojik dayanıklılık ve yaşam kalitesi ilişkisi	
	Turist rehberliği alanının bibliyometrik profili	
	Turist rehberi rolleri	
	Turist rehberliğinde mesleki sorunlar	
	Turist rehberlerinin anlatımları	
	Turizm ve turist rehberliğinde dijitalleşme	
	Turist rehberlerine yönelik sanal değerlendirmeler	
	Turist rehberliği mesleğinde stres	
	Mesleki etik	
	COVID -19 pandemisinin turizmdeki etkileri	
	Alan kılavuzluğu	
	Turist rehberliğinde sosyal medya kullanımı	
	Destinasyon imajı/ kişiliği	
	Diğer*	

Bildirilerde kullanılan araştırma yöntemlerinin dağılımına ilişkin bulgular Tablo 7’de yer almaktadır. Buna göre; en çok kullanılan araştırma yöntemi nitel araştırma yöntemi (116) olarak belirlenmiştir. İkinci sırada nicel araştırma

yöntemi (53) yer almaktadır. Bu sırayı kavramsal (26), bibliyometri (14) ve karma (2) yöntemler izlemektedir. Son olarak içeriğinde yönteme ilişkin ifade bulunmayan 7 bildiri tabloda “belirtilmemiş” olarak verilmiştir.

Tablo 7. Bildirilerde Kullanılan Araştırma Yöntemlerinin Dağılımı

Yöntem	Sıklık
Nitel	116
Nicel	53
Kavramsal	26
Bibliyometri	14
Belirtilmemiş	7
Karma	2
Toplam	218

Bildirilerde kullanılan veri toplama tekniklerinin dağılımı Tablo 8’de gösterilmektedir. En çok tercih edilen veri toplama tekniğinin doküman analizi/doküman tarama (83) olduğu belirlenmiştir. İkinci sırada görüşme (64), üçüncü sırada anket (52) en çok başvurulan veri toplama teknikleri olarak görülmektedir. Veri toplama tekniğine ilişkin bir ifade bulunamayan on bir bildiri bulunmaktadır. Doküman tarama ve görüşmenin ya da gözlem görüşme ve doküman tarama gibi tekniklerin bir arada kullanıldığı karma yöntemde altı bildiri belirlenmiştir. Ayrıca Kelime İlişkilendirme Testi (KİT) kullanılan iki bildiri tespit edilmiştir.

Tablo 8. Bildirilerde Kullanılan Veri Toplama Teknikleri

Doküman analizi/ Doküman tarama	83
Görüşme	64
Anket	52
Belirtilmemiş	11
Karma	6
Kelime İlişkilendirme Testi (KİT)	2
Toplam	218

Bildirilerin veri kaynaklarına göre dağılımı Tablo 9’da gösterilmektedir. İkincil kaynaklar olan dokümanlar (87) en sık başvurulan veri kaynağıdır. Turist rehberleri (60) ve turist rehberliği öğrencileri (39) en sık başvurulan diğer veri kaynakları olarak görülmektedir. Turistler (7) ve seyahat acenteleri (4) daha az olmakla birlikte başvurulan kaynaklar arasındadır. Bunların yanı sıra akademisyenler, alan kılavuzu adayları, meslek ustaları, müze ziyaretçileri, tutanaklar ve uzmanlar birer bildiride başvurulmuş kaynaklardır.

Tablo 9. Bildirilerde Başvurulan Veri Kaynaklarının Dağılımı

Veri Kaynağı	Sıklık
Doküman	87
Turist rehberleri	60
Turist rehberliği öğrencileri	39
Belirtilmemiş	8
Karma	7
Turistler	7
Seyahat acenteleri	4
Akademisyenler	1
Alan kılavuzu adayları	1
Meslek ustaları	1
Müze ziyaretçileri	1
Tutanaklar	1
Uzman	1
Toplam	218

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışma kapsamında 2018-2022 yılları arasında gerçekleştirilen Ulusal Turist Rehberliği Kongrelerinde sunulan toplam 218 bildirinin bibliyometrik analizi yapılarak araştırmaların seyri ve yöneliminin ortaya koyulması amaçlanmıştır. Bu bağlamda bildiriler çok yazarlılık durumu, yazarların faaliyet gösterdiği kurumlar, unvan dağılımı, kurumlar arasındaki iş birliği, araştırma konusu, araştırma yöntemi, veri toplama tekniği ve veri kaynağı gibi bibliyometrik parametreler bazında değerlendirilmiştir.

Kongrelerin gerçekleştiği yıllar içerisinde en fazla bildirinin 2018 yılında yayınlandığı göze çarpmaktadır. Bildiri sayılarında 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleşen düşüşe sebep olarak bu iki kongrenin COVID-19 pandemisine denk gelmesi ve çevrimiçi gerçekleşmesi gösterilebilir. 2022 yılında ise COVID-19 pandemi sonrasında yüz yüze sunumlar gerçekleştirilmiştir. Ancak kongreye katılım oranının az olduğu dikkat çekmektedir. Ulusal kongrelere akademik teşvik verilmemesi ve bu tarz sempozyumların maliyeti bu düşüşe sebep olarak gösterilebilir. Nedenlerin daha iyi anlaşılabilmesi için bu konu başka bir çalışmada detaylı olarak araştırılabilir. Bildirilerin yazarlar arasındaki iş birliğini analiz edebilmek amacıyla çok yazarlılık açısından değerlendirildiğinde iki yazarlı bildirilerin en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. Bu bağlamda yazarların daha çok ortak çalışmada bulunmayı tercih ettikleri söylenebilir. Bu sonuçlar daha önce bildirileri ele alan çalışmaların sonuçları ile örtüşmektedir (Çakıcı vd., 2013; Şahin & Acun, 2015; Yılmaz, 2017; Gümüş & Yeksan, 2019).

Bildirilerin yazarlarının unvanları ele alındığında Doktor Öğretim Üyelerinin çokluğu göze çarpmaktadır. Bu bulgu daha önce yapılmış çalışmalarla (Çakıcı vd., 2013; Şahin & Acun, 2015; Yılmaz, 2017; Baytok vd., 2019) paralellik göstermektedir. Bu durum akademik yükselmelerde büyük rol oynayan yayın yapmanın önemine dikkat çekmektedir. Yazarların çalıştıkları kurumlara göre dağılımı incelendiğinde Balıkesir Üniversitesi kongrelere en fazla katkı sağlayan kurum olarak öne çıkmaktadır. Balıkesir Üniversitesi'nden sonra en çok katkı sağlayan kurumların Pamukkale Üniversitesi ve Mersin Üniversitesi olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra kongrelere oldukça fazla sayıda farklı üniversitelerden katılım olduğu gözlemlenebilmektedir. Farklı kurumlardan yazarlar arasında gerçekleştirilen iş birliği durumu incelendiğinde 22 ortak çalışma ile 2018 yılı dikkati çekmektedir. Balıkesir Üniversitesi, Pamukkale Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi ve Akdeniz Üniversitesi en fazla ortak çalışma yapan kurumlardır. Antalya Bilim Üniversitesi ve Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi de birden fazla ortak çalışma gerçekleştiren kurumlar arasında yer almaktadır.

Kongrelerde en çok çalışılan konuların özel ilgi turizmi, turist rehberliği eğitimi ve turist rehberliği öğrencilerine ilişkin konular olduğu görülmektedir. Ulusal Turizm Kongresi'nde turist rehberliği ile ilgili bildirileri ele alan Şahin ve Acun (2015) da en çok çalışılan konunun turist rehberliği eğitimi olduğunu çalışmalarında ortaya koymuşlardır. Son yıllarda birçok türüyle bir trend olarak yükselen özel ilgi turizminin bu kongrelerde sıkça ele alındığı göze çarpmaktadır. Turist rehberliği öğrencilerinin bildirilere çok konu edilmiş olması durumu öğrencilerin ulaşılabilir olması ve veri toplama kolaylığı ile açıklanabilir. Turist rehberliği öğrencileri ile ilgili yazılan bildirilere bakıldığında öğrencilerin mesleki beklentileri, kariyer tercihleri, kişilik özellikleri gibi konuların yanı sıra öğrencilerin gösterişçi tüketim eğilimleri, ekolojik ayak izi farkındalıkları gibi geniş bir yelpazede ele alındığı tespit edilmiştir. Turist rehberliği eğitimi ise genellikle müfredat, staj, uygulama gezileri ve uzmanlaşma gibi konularda çalışılmıştır. Lisansüstü programlar iki, dünyadaki turist rehberliği eğitimi ise iki bildiriye konu edilmiştir. Bu durum turist rehberliği alanında lisans ve ön lisans programlarına oranla lisansüstü programların azlığıyla açıklanabilir. Bu alanda

daha fazla çalışılmaya ihtiyaç olduğu söylenebilir. Turist rehberleri; mesleki sorunları, rolleri, yetkinlikleri, anlatımları, performansları, iş doyumu gibi çeşitli konularda ele alınmıştır. Çeşitli platformlarda turist rehberlerine yönelik yapılan değerlendirmeler; turizm ve turist rehberliğinde dijitalleşme, dijitalleşmenin önemiyle birlikte turist rehberlerinin sosyal medya kullanımı gibi meselelerin de bildirilere konu edildiği görülmektedir. Dünyada son iki yılın bir gerçeği olan COVID-19 pandemisi ve turist rehberliği alanının bibliyometrik profili yine ele alınan konular arasındadır. Ayrıca tabloda verilen başlıklara dahil edilemeyen yalnızca bir kez tekrar eden çok çeşitli konuların bildirilerde çalışıldığı görülmektedir. Yer kısıtından ötürü bu çalışmalar “diğer” başlığında toplanmıştır. Bu çok çeşitli konular turist rehberliği alanının multidisipliner bir alan olduğunu göstermektedir.

Araştırmada bildirilerin en fazla nitel yöntemle tasarlandığı, buna paralel olarak da veri toplama tekniği olarak en fazla doküman tarama ve görüşme/mülakat tekniğinin tercih edildiği tespit edilmiştir. Bu sonuç bildirilerde en çok nicel-anket yönteminin tercih edildiğini belirten çalışmalarla (Şahin & Acun, 2015; Yılmaz, 2017; Gümüş & Yeksan, 2019) farklılık göstermektedir. Baytok vd., (2019) ise çalışmalarında nicel ve nitel yapıda tasarlanan bildirilerin eşit ağırlıkta olduğunu nicel yöntemde ele alınanların tamamında anket tekniğiyle veri toplandığını, nitel yöntemle ele alınanlarda ise görüşme/mülakat tekniğinin ön plana çıktığını belirtmektedirler. Bu yönüyle bu iki çalışma arasında kısmen benzerlik bulunmaktadır. 2000-2017 yılları arasında turizm araştırmaları alanındaki gelişimi analiz etmek üzere yaptıkları çalışmalarında Gali ve Camprubi (2020) turist rehberliği üzerine yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak nitel yaklaşımla gerçekleştirildiğini tespit etmişlerdir. Buna göre bu çalışma Türkiye’de de benzer bir trendin izlendiğini ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışmanın Ulusal Turist Rehberliği Kongresi’ni bibliyometrik bir yöntemle ele alan ilk çalışma olması bakımından ilgili alanyazına ve araştırmacılara kaynak bir çalışma olarak katkı sağlaması beklenmektedir. Çalışma ayrıca kongrelerdeki bildirilerin genel bir görüntüsünü sunarak alandaki yönelimleri de göstermektedir.

Gelecek çalışmalarda Ulusal Turist Rehberliği Kongre’sinde sunulan bildiriler farklı parametreler eklenerek incelenebileceği gibi bildirilere içerik analizi uygulanarak kongrelerin ana temasına uygunlukları incelenebilir. Ayrıca IRFGT’de sunulan bildiriler ile Türkiye’de gerçekleşen ve bu çalışmanın da konusu olan Ulusal Turist Rehberliği Kongre’sindeki bildiriler karşılaştırmalı olarak incelenebilir.

Beyan

Makalenin tüm yazarlarının makale sürecine verdikleri katkı eşittir. Yazarların bildirmesi gereken herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

- Alımanoğlu, Ç. & Çolakoğlu, Ü. (2021). Türkiye'deki turizm rehberliği konulu lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik profili (1998-2018), *Journal of Travel and Tourism Research*, 18: 51-67.
- Arıkan Saltık, İ. (2020). Turist rehberliği konulu ulusal lisansüstü tezlerin bibliyometrik profili (1989-2018). *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(1), 45-69.

- Baytok, A., Boyraz, M., Çetin, A., Mutlu, H. & Katırcıoğlu, E. (2019). Etik ve sosyal sorumluluk konulu bildirilerin bibliyometrisi: Ulusal Turizm Kongreleri örneği (2009-2017). *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 65-81. doi: 10.32572/guntad.473556
- Black, R., Weiler, B. & Chen, H. (2019). Exploring theoretical engagement in empirical tour guiding research and scholarship 1980–2016: A critical review. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 19(1), 95-113.
- Chen, H., Weiler, B. & Black, R. (2018). Exploring knowledge-building in tour guiding research: A content analysis of empirical papers on tour guiding, 1980–2015. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 37, 59-67.
- Çakıcı, A. C., Yıldırım, O. & Karacaoğlu, S. (Aralık, 2013). Ulusal Turizm Kongreleri bildirilerinin bibliyometrik profili, *14.Ulusal Turizm Kongresi'nde Sunulmuş Bildiri*. Erciyes Üniversitesi Turizm Fakültesi, Kayseri.
- Çamlıbel, Z. (2022). Turizm rehberliği alanında yayınlanan uluslararası makalelerin bibliyometrik analizi: 1984-2022, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 2022, 10 (3), 2047-2068.
- Çapar, G., Toksöz, D. & Dönmez, B. (2018). Turizm rehberliği alanında yapılan akademik çalışmaların incelenmesi, *Turist Rehberliği Dergisi*, 1(2), 57-73. doi:10.34090/tured.476497
- Çiçek, D. & Kozak, N. (2012). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan hakem denetimli makalelerin bibliyometrik profili. *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4), 734-756.
- Çokişler, N. (2021). Türkiye'de Turizm Rehberliği Alanyazınının Mevcut Durumu: Bibliyometrik Bir Analiz (1980-2020), *Turizm Akademik Dergisi*, 8 (2), 1-13.
- Gali, N. & Camprubi, R. (2020). Guiding: a comprehensive literature review, *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 20 (4), 317-334.
- Gökdemir, S. & Göç, A. C. (2021). Türkiye'de Turist rehberliği alanında yapılan teknoloji konulu çalışmaların bibliyometrik analiz ile belirlenmesi, *Sivas Interdisipliner Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 35-49
- Gümüş, A., & Yeksan, Ö. (2019). Ulusal Turizm Kongrelerinde örgütsel davranış alanında yapılan bildirilerin bibliyometrik analizi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 0, 153-175.
- Hall, C. M. (1991). Tourism as the subject of post-graduate dissertations in Australia. *Annals of Tourism Research*, 18(3), 520-523.
- Hall, C. M. (2011). Publish and perish? Bibliometric analysis, journal ranking and the assessment of research quality in tourism, *Tourism Management*, 32(1), 16-27.
- Karagöz, D. & Gürge, M. (2021). Turist rehberliği bilgisinin sistematik analizi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(4): 2522-2541.
- Kaygalak Çelebi, S. & Kırklar Can, B. (2019). Turizm rehberliği alanında yapılan makalelerin bibliyometrik analizi, *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 3(2), 213-223.
- Kozak, N. (1994). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde yayımlanan yazılar üzerine bir inceleme. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5 (3), 22-33.

- McBurney, M. K. & Novak, P. L. (2002). What is bibliometrics and why should you care? *Professional Communication Conference*. Portland, OR, USA.
- Osareh, F. (1996). Bibliometrics, citation analysis and co-citation analysis: A review of literature, *Libri*, 46 (3), 149-158.
- Örnek, N. & Karamustafa, K. (2020). Turist rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik analiz ile değerlendirilmesi (1989-2019), *Turist Rehberliği Dergisi (TURED)*, 3(2), 115-138.
- Özel, Ç. H. & Kozak, N. (2012). Turizm pazarlaması alanının bibliyometrik profili (2000-2010) ve bir atıf analizi çalışması, *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4), 715-733.
- Palmer, A. L., Sese, A. & Montano, J. J. (2005). Tourism and statistics: Bibliometric study 1998–2002. *Annals of Tourism Research*, 32(1), 167-178.
- Pritchard, A. (1969). Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation*, 25, 348-349.
- Şahin, S. & Acun, A. (2015). Turist rehberliği alanının bibliyometrik profili (Ulusal Turizm Kongreleri Bildirileri). *Balıkesir University The Journal of Social Sciences Institute*, 18(34), 213-234. doi: 10.31795/baunsobed.645358
- Toker, A. (2021). Yayınla veya yok ol! Rekreasyon yönetimi araştırmaları nereye gidiyor? Bibliyometrik bir değerlendirme. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 2107-2126. doi: 10.26677/TR1010.2021.837
- Üzümcü, T. P. (2019). Turizm eğitimi alanına yönelik bibliyometrik bir çalışma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1433-1449. doi: 10.26677/TR1010.2019.251
- Weiler, B., Black, R. & Torland, M. (2014). Tour guiding research and scholarship: A review of 50 years of research. *Journal Article*, 30(35).
- Yersüren S. & Özel, Ç. H. (2020). Boş zaman ve rekreasyon konulu tezler üzerine bibliyometrik bir çalışma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1139- 1159. doi: 10.26677/TR1010.2020.387
- Yetgin, D. & Yılmaz, A. (2019). Bibliometric analysis of tour guiding literature (1980- 2018) *6th International Research Forum on Guided Tours (IRFGT)*, 20-22 March 2019, Malta.
- Yılmaz, G. (2017). Ulusal Turizm Kongrelerinde gastronomi ve mutfak sanatları alanı ile ilgili yayınlanan bildiriler üzerine bir araştırma. *Turizm ve Araştırma Dergisi*, 6 (1), 1-21.
- Yolal, M. (2016). *Turizm Araştırmalarında Örnekleme: Bibliyometrik Bir Araştırma*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Zengin, B. & Atasoy, B. (2021). Turizm rehberliği alanındaki lisansüstü tezlerin bibliyometrik çerçevesi. *Alanya Akademik Bakış*, 5(1), 143-160. doi: 10.29023/alanyaakademik.868763

Bibliometric Analysis of National Tour Guiding Conferences (2018-2022)**Semra AYCI**

Anadolu University Institute of Social Sciences, Eskişehir/Turkey

Duygu YETGİN AKGÜN

Anadolu University, Faculty of Tourism, Eskişehir/Turkey

Extended Summary

The National Tour Guiding Conference was first held at Balıkesir University, Faculty of Tourism, in 2018 under the name Tour Guiding Conference. Along with aiming to follow the latest developments in the field of tour guiding, the National Tour Guiding Conference also aims to discuss and bring solutions to the current issues regarding the tour guiding profession together with academic members specialized in this field, sectoral representatives, and tour guides. Therefore, it aimed to increase the efficiency and quality of tour guiding departments and increase the number of scientific studies by improving collaboration among these departments. The second conference was held in 2019 in Kuşadası and hosted by Aydın Adnan Menderes University, Faculty of Tourism. The third conference was held online because the COVID-19 pandemic devastated the world in 2020. The name of the congress, which was hosted by the Turkish Association of Tour Guides (TUREB), and supported by Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Tourism, was changed to National Tour Guiding Conference. A theme was specified for the first time in the third conference, and it was announced as “A Multidisciplinary Occupation: Tour Guiding.” No information was found regarding any themes in the previous conferences. The fourth National Tour Guiding Conference was held online in 2021 and hosted by Mersin University, Faculty of Tourism. The theme of this conference, in which papers investigating different aspects of tour guiding, was the “New Generation Tour Guiding.” Finally, the fifth National Tour Guiding Conference was held in 2022 and hosted by Pamukkale University Department of Tour Guiding.

Yetgin and Yılmaz (2019) presented their study at IRFGT, comparing national and international tour-guiding literature. Saltık (2020) and Zengin and Atasoy (2021) revealed the bibliometric profiles of national postgraduate dissertations about tourism/tour guiding; Çapar, Toksöz and Dönmez (2018), Karagöz and Gürge (2021) and Çamlıbel (2022) revealed the bibliometric profiles of the academic studies in the field of tour guiding and made a great contribution to the tour guiding literature. When the bibliometric studies regarding the conferences held in the field of tourism in the national literature were analyzed, Çakıcı, Yıldırım and Karacaoğlu’s (2013), Şahin and Acun’s (2015), Yılmaz’s (2017), Baytok, Boyraz, Çetin, Mutlu, and Katırcıoğlu’s (2019), and Gümüş and Yeksan’s (2019) studies were found. However, it was found that no bibliometric studies were conducted regarding National Tour Guiding Conferences. This study is important in terms of its contribution to the tour-guiding literature.

According to Pritchard (1969, p. 349), one of the first authors to ever use the term bibliometrics, bibliometrics means mathematical and statistical analysis of books and scientific communication tools, and it aims to shed light on the birth and development of a discipline through counting and analysis of various aspects of written communication. It is possible to perform a detailed analysis of any field of study through bibliometric analyses. Therefore, the profile of the said field can be developed, and great contributions can be made to its development (Yersüren & Özel, 2020).

In this study, the papers presented in the National Tour Guiding Conferences conducted in Turkey in the field of tour guiding, a rapidly-developing academic field, were analyzed through a bibliometric method. Thus, it is expected to present an overall view of the tour-guiding literature for the researchers and to create a source for future studies. The scope of this research includes 218 papers presented in four conferences between 2018 and 2022. Within this context, these papers were evaluated based on bibliometric parameters, such as multiple authorship, the authors' institutions, academic title distribution, collaborations among institutions, research subject, research method, data collection methods, and data sources. It was found that the greatest number of papers were published in 2018. When the papers were analyzed in terms of multiple authorship in order to analyze the collaboration among authors, it was found that the papers with two authors had the highest rate among others. When the papers were analyzed in terms of the academic titles of the authors, it was found that the greatest number of papers were written by assistant professors. It was also found that Balıkesir University made the greatest contribution to these conferences and collaborated with other institutions. When the collaborations among authors from various institutions were analyzed, it was found that 22 joint studies were published in 2018. Balıkesir University, Pamukkale University, Anadolu University, and Akdeniz University had the highest collaboration rate. It was found that the most popular research subjects in these conferences were special interest tourism, tour guiding education, and other matters related to tour guiding students. Tour guiding education was mostly discussed specifically in subjects such as curriculum, internship, applied tours, and specialization. Tour guides were mostly discussed regarding their occupational issues, roles, competencies, narrations, performances, and job satisfaction. It was observed that the following subjects were also discussed in these papers: evaluations of tour guides on various platforms, digitalization in tourism and tour guiding, and use of social media by the tour guides, etc. This study found that the papers were mostly written through the qualitative method, and the most preferred data collection methods were found to be document review and interviewing methods. Since this is the first study in the literature to discuss National Tour Guiding Conference through the bibliometric method, it is expected to contribute greatly to the literature and the researchers. This study also shows the latest trends in this field by presenting an overall view of the papers presented at these conferences.

In future studies, the papers presented at the National Tour Guiding Conferences may be analyzed through different parameters, and their conformance with the main themes of these conferences may be analyzed through content analysis. In addition, the papers presented at IRFGT and the National Tour Guiding Conference in Türkiye may be compared.